

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ

Ουσιαστικά λέγονται οι λέξεις που δηλώνουν πρόσωπα, πράγματα, τόπο, αφηρημένες έννοιες, καταστάσεις, ιδιότητες, ενέργειες. Τα ουσιαστικά έχουν τις εξής γραμματικές κατηγορίες: γένος, αριθμό, πτώση και ψυχικότητα.

ΓΕΝΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Τα ουσιαστικά διακρίνονται σε τρία γένη: αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο. Το γραμματικό γένος των ουσιαστικών προσδιορίζεται από την κατάληξη της ονομαστικής πτώσης του ενικού αριθμού.

Ουσιαστικά αρσενικού γένους

Τα ουσιαστικά αρσενικού γένους λήγουν:

- ◆ σε σύμφωνο: *дом σπίτι, стол τραπέζι, брат αδελφός, друг φίλος*
- ◆ σε **-й**: *трамва́й τραμ, геро́й ήρωας*
- ◆ σε **-а/-я** και δηλώνουν μόνο πρόσωπα αρσενικού φυσικού γένους: *πάπα μπαμπάς, дедушка παππούς, дядя θείος, сλυга υπηρέτης, ίνοша νεαρός*. Σ' αυτή την κατηγορία ουσιαστικών ανήκουν μερικά κύρια ονόματα που δηλώνουν πρόσωπα αρσενικού φυσικού γένους *Ильа Ηλίας, Никίта Νικήτας, Φομά Θωμάς*, καθώς και μερικά υποκοριστικά κυρίων ονομάτων που δηλώνουν πρόσωπα αρσενικού φυσικού γένους: *Сάша Σάσα, Βάνя Βάνιας*.

Ουσιαστικά θηλυκού γένους

Τα ουσιαστικά θηλυκού γένους λήγουν:

- ◆ σε **-а/-я**: *μάμα μαμά, κνήγα βιβλίο, земл́я γη, тѐтя θεία*. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν κύρια ονόματα θηλυκού φυσικού γένους:

Алекса́ндра *Αλεξάνδρα* (Сάша) (*Σάσα*), Άнна Άнна (Аня) (*Άνια*).

- ◆ σε **-ия**: аудитория *αίθουσα*, история *ιστορία*, Греция *Ελλάδα*, Россия *Ρωσία*.

Ουσιαστικά αρσενικού και θηλυκού γένους που λήγουν σε **-ь**

- ◆ ουσιαστικά με επιθήματα **-тель, -рь** είναι πάντα αρσενικού γένους: учитель *δάσκαλος*, житель *κάτοικος*, зритель *θεατής*, двигатель *κινητήρας*, пекарь *φούρναρης*. Εξαιρεση αποτελούν μερικές λέξεις όπως: метель *χιονοθύελα*, артель *συναιτερισμός* που είναι γένους θηλυκού
- ◆ ουσιαστικά με επιθήματα **-ость, -есть** είναι πάντα θηλυκού γένους: радость *χαρά*, способность *ικανότητα*, молодость *νεότητα*, новость *είδηση*, свежесть *φρεσκάδα*
- ◆ οι λέξεις που δηλώνουν τους μήνες είναι πάντα αρσενικού γένους: январь *Ιανουάριος*, июль *Ιούλιος*, октябрь *Οκτώβριος*.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, για να προσδιορίσουμε το γένος, πρέπει να ανατρέξουμε σε λεξικό.

Ουσιαστικά ουδετέρου γένους

Τα ουσιαστικά ουδετέρου γένους λήγουν:

- ◆ σε **-ο**: окно *παράθυρο*, письмо *επιστολή*, лицо *πρόσωπο*
- ◆ σε **-е (-ье, -ё)**: солнце *ήλιος*, море *θάλασσα*, платье *φόρεμα*, ружьё *τουφέκι*
- ◆ σε **-ие**: здание *κτίριο*, объявление *ανακοίνωση*, внимание *προσοχή*
- ◆ σε **-мя**, μόνο οι εξής δέκα λέξεις: имя *όνομα*, семя *σπόρος*, бремя *άχθος*, племя *φυλή*, вымя *μαστός ζώων*, плáмя *φλόγα*, стрéмя *αναβολέας*, знáмя *σημαία*, врéмя *χρόνος*, тéмя *βρέγμα*.

Τα ουσιαστικά ουδετέρου γένους είναι άψυχα, εκτός από μερικές λέξεις που δηλώνουν έμψυχα όντα όπως: дитя *παιδί*, животное *ζώο*, божество *θεότητα*, чудовище *τέρα*, существо *ον*.

Υπάρχουν μερικά ουσιαστικά αρσενικού γένους που δηλώνουν επάγγελμα, τα οποία είναι κοινά και για τα δύο φυσικά γένη – αρσενικό και θηλυκό:

Он врач.	Он водитель.
<i>Αυτός είναι γιατρός.</i>	<i>Αυτός είναι οδηγός.</i>
Онá врач.	Онá водитель.
<i>Αυτή είναι γιατρός.</i>	<i>Αυτή είναι οδηγός.</i>

Το γένος των ουσιαστικών που αναφέρονται σε ζώα

Τα ονόματα των ζώων στις περισσότερες περιπτώσεις δηλώνουν το είδος του ζώου χωρίς να προσδιορίζουν το φύλο του: собáка σκύλος, κόшка γάτα, обезьяна μαϊμού, слон ελέφαντας, дельфин δελφίνι.

Για μερικά ζώα υπάρχουν διαφορετικά ονόματα που δηλώνουν το αρσενικό ή το θηλυκό φύλο: петýх κόκορας - кýрица κότα, бык ταύρος - корóва αγελάδα.

Για άλλα υπάρχουν τρία ονόματα: лóшадь áλογο θηλυκού γένους ανεξαρτήτως φύλου, конь áτι αρσενικού γένους αρσενικού φύλου, кобы́ла φοράδα θηλυκού γένους θηλυκού φύλου.

Για άλλα, τέλος, το θηλυκό παράγεται από το όνομα αρσενικού γένους που δηλώνει το είδος: слон ελέφαντας - слонíха ελεφαντίνα, лев λιοντάρι - львíца λέαινα.

Ουσιαστικά κοινού γένους

Τα ουσιαστικά κοινού γένους λήγουν σε -a/-я και δηλώνουν:

◆ θηλυκά φυσικά πρόσωπα. Τα επίθετα, οι αντωνυμίες, τα τακτικά αριθμητικά και το ρήμα στο παρελθόν συμφωνούν με το φυσικό γένος αυτών:

Éта дéвочкa - κρύγλaя сиротá. *Αυτό το κορίτσι είναι πεντάρφανο.*

Κακάя онá ýмницa! *Τι έξυπνη κοπέλα!*

◆ αρσενικά

Éтот мáльчик - κρύγλaый сиротá. *Αυτό το αγόρι είναι πεντάρφανο.*

Κακόý он ýмницa! *Τι έξυπνο αγόρι!*

Συχνό είναι το φαινόμενο για ουσιαστικά αρσενικού φυσικού γένους τα επίθετα, οι αντωνυμίες, τα τακτικά αριθμητικά και το ρήμα στο παρελθόν με τα ουσιαστικά κοινού γένους να χρησιμοποιούνται στο θηλυκό γένος, και το αντίστροφο.

Мáленький Мaксíм - большáя плáксa.

Ο μικρός Μαξίμ είναι μεγάλος κλαψιάρης.

В нáшем клáссе сáмый большóй зубрíла - Тáня Ивaнóвa.

Στην τάξη μας ο μεγαλύτερος παπαγάλος είναι η Τάνια Ιβανόβα.

Άκλιτα ουσιαστικά

- ◆ Δάνεια άψυχα ουσιαστικά ουδετέρου γένους με καταλήξεις **-и, -у, -ю, -о, -е**:
пальт**ό** *παλτό*, куп**έ** *κουπέ*, каф**έ** *καφετερία*, метр**ό** *μετρό*, интервь**ю** *συνέντευξη κ.ά.*
- ◆ Δάνεια έμψυχα ουσιαστικά αρσενικού γένους:
бурж**у**ά *αστός*, атташ**э** *διπλωματικός ακόλουθος κ.ά.*
- ◆ Δάνεια έμψυχα ουσιαστικά θηλυκού γένους:
мад**а**м *μαντάμ*, л**э**ди *λαίδη κ.ά.*
- ◆ Λέξεις που δηλώνουν ξένες πόλεις και νησιά είναι ουσιαστικά αρσενικού γένους:
мног**о**милли**о**нный *Τόκιο το πολυπληθές Τόκιο*
жив**о**п**и**с**н**ый *Κάπρι το γραφικό Κάπρι*
- ◆ Λέξεις που δηλώνουν ποταμούς είναι ουσιαστικά θηλυκού γένους:
шир**о**кая *Μισσισίπι ο πλατύς Μισσισιπής*
- ◆ Τα αρτικόλεξα. Το γένος τους στις περισσότερες περιπτώσεις συμφωνεί με τη βασική λέξη του αρτικόλεξου: МГУ (Моск**о**вский Госуд**а**рственный Уни**в**ерсит**э**т) *Κρατικό Πανεπιστήμιο της Μόσχας*, АО (Акци**о**н**е**р**н**ое Общ**е**ство) *Ανώνυμη Εταιρεία*
Μερικά αρτικόλεξα κλίνονται: вуз (высш**е**е уч**е**б**н**ое завед**е**ние) *Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ιδρυμα – в в**у**зах στα ΑΕΙ.*
- ◆ Μερικά ρωσικά επώνυμα με καταλήξεις **-ых, -их, -аго, -ово**:
Чер**н**ы**х**, Г**о**рск**и**х, Весел**а**г**о**, Хитр**о**в**о**.

Τα άκλιτα ουσιαστικά δεν σχηματίζουν πληθυντικό αριθμό, ενώ οι λέξεις που τα συνοδεύουν (επίθετα, αντωνυμίες κ.ά.) προσδιορίζουν το γένος, τον αριθμό και την πτώση των ουσιαστικών.

В шкаф**у** вис**я**т мо**ё** н**о**в**о**е пальт**о**.

Στην ντουλάπα κρέμεται το καινούριο μου παλτό.

В шкаф**у** вис**я**т мо**и** н**о**в**ы**е пальт**о**.

Στην ντουλάπα κρέμονται τα καινούρια μου παλτά.

На пл**о**щ**а**ди сто**я**т св**о**б**о**д**н**ое такс**и**.

Στην πλατεία βρίσκεται ένα ελεύθερο ταξί.

На пл**о**щ**а**ди сто**я**т св**о**б**о**д**н**ые такс**и**.

Στην πλατεία βρίσκονται ελεύθερα ταξί.

Συμφωνία με το ουσιαστικό

Τα επίθετα, οι αντωνυμίες, τα αριθμητικά και τα ρήματα στο παρελθόν συμφωνούν με το γραμματικό γένος του ουσιαστικού:

Алекса́ндра Па́хмутова - изве́стный ру́сский композито́р.
Η Αλεξάντρα Πάχμουτοβα είναι γνωστή ρωσίδα συνθέτης.

Прише́л молодо́й архите́ктор Ива́нова.
Ήρθε η νεαρή αρχιτέκτονας Ιβανόβα.

Ма́рия - бу́дущий фило́лог.
Η Μαρία είναι μέλλουσα φιλόλογος.

Στον προφορικό λόγο συχνό είναι το φαινόμενο το ρήμα στο παρελθόν να συμφωνεί με το φυσικό γένος των ουσιαστικών:

Врач пришла́. *Ήρθε η γιατρός.*

Профе́ссор объясни́ла. *Η καθηγήτρια το εξήγησε.*

Σπανιότερα παρατηρείται αυτό το φαινόμενο με τα επίθετα:
 Прекра́сная врач. *Θαυμάσια γιατρός.*

ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Τα ουσιαστικά έχουν δύο αριθμούς: ενικό και πληθυντικό. Ο ενικός και ο πληθυντικός διαφοροποιούνται ως προς τις κατάληξεις. Υπάρχουν όμως και ουσιαστικά, τα οποία έχουν μόνο ενικό ή μόνο πληθυντικό αριθμό.

Σχηματισμός πληθυντικού αριθμού των ουσιαστικών

Ο πληθυντικός αριθμός των ουσιαστικών σχηματίζεται από το θέμα του ενικού αριθμού.

- ◆ Τα αρσενικά και θηλυκά ουσιαστικά έχουν κατάληξη **-и (-и)**:
 завод - заво́ды *εργοστάσιο - εργοστάσια*, ко́мната - ко́мнаты *δωμάτιο - δωμάτια*, преподава́тель - преподава́тели *καθηγητής - καθηγητές*, те́тя - те́ти *θεία - θείες*
- κατάληξη **-и** έχουν:
 - τα αρσενικά, που στην ονομαστική ενικού αριθμού λήγουν σε σύμφωνο: стол - столы́ *τραπέζι - τραπέζια*

➤ τα θηλυκά, που στην ονομαστική ενικού αριθμού λήγουν σε **-а**:
картіна - картіны *πίνακας - πίνακες*

• κατάληξη **-и** έχουν:

- τα αρσενικά που λήγουν σε **-й**: герóй - герóи *ήρωας - ήρωες*
- τα αρσενικά που λήγουν σε **-ь**: словáрь - словарí *λεξικό - λεξικά*
- τα θηλυκά που λήγουν σε **-ь**: дверь - двéри *πόρτα - πόρτες*
- τα θηλυκά που λήγουν σε **-я**: кúхня - кúхни *κουζίνα - κουζίνες*
- τα θηλυκά που λήγουν σε **-ия**: лíния - лíнии *γραμμή - γραμμές*
- τα αρσενικά και θηλυκά, το θέμα των οποίων λήγει στα σύμφωνα: **к, г, х, ж, ш, щ, ч***

ногá - нóги *πόδι - πόδια*, нож - ножí *μαχαίρι - μαχαίρια*, мáльчик - мáльчики *αγόρι - αγόρια*, дéвочка - дéвочки *κορίτσι - κορίτσια*, мяч - мячí *μπάλα - μπάλες*

◆ Τα ουδέτερα ουσιαστικά έχουν καταλήξεις **-а, -я, -ена**

- κατάληξη **-а** έχουν τα ουδέτερα που στην ονομαστική ενικού λήγουν σε **-о**: кольцо - кóльца *δαχτυλίδι - δαχτυλίδια*
- κατάληξη **-я** έχουν τα ουδέτερα που στην ονομαστική ενικού λήγουν σε **-е, -ие**:
пóле - полá *αγρός - αγροί*, здáние - здáния *κτίριο - κτίρια*
- κατάληξη **-ена** έχουν τα ουδέτερα που στην ονομαστική ενικού λήγουν σε **-мя**: врéмя- врeменá *χρόνος - χρόνοι*, плéмя - племенá *φυλή - φυλές*, εκτός από το ουσιαστικό знáмя *σημαία* που σχηματίζει τον πληθυντικό αριθμό με την κατάληξη **-ёна**: знамёна *σημαίες*.
- κατάληξη **-и** έχουν τα ουδέτερα: плечó - плéчи *ώμος- ώμοι*, áблоко - áблоки *μήλο - μήλα*

Όλα τα δισύλλαβα ουδέτερα ουσιαστικά στον πληθυντικό αριθμό ανεβάζουν ή κατεβάζουν τον τόνο: окнó - óкна *παράθυρο - παράθυρα*, дéло - делá *υπόθεση - υποθέσεις*.

* Το φαινόμενο αυτό είναι ορθογραφικός κανόνας καθώς μετά από τα σύμφωνα **к, г, х, ж, ш, щ, ч** δεν γράφεται **ы** αλλά μόνο **и**: ширóкий, жир, читáть.

Ιδιαίτερες περιπτώσεις σχηματισμού του Πληθυντικού αριθμού

- ◆ Μερικά αρσενικά ουσιαστικά σχηματίζουν τον πληθυντικό αριθμό με την κατάληξη -ά (-я), η οποία είναι πάντα τονισμένη:

адрес *διευθύνη* - адресά *διευθύνσεις*
 берег *όχθη* - береγά *όχθες*
 бок *πλευρό* - боκά *πλευρά*
 борт *πλευρά πλοίου* - борτά *πλευρές πλοίου*
 веер *βεντάλια* - веерά *βεντάλιες*
 век *αιώνας* - веκά *αιώνες*
 вексель *γραμμάτιο* - векселья *γραμμάτια*
 вечер *βράδυ* - вечерά *βράδια*
 глаз *μάτι* - глаза *μάτια*
 гóлос *φωνή* - голосά *φωνές*
 гóрод *πόλη* - городá *πόλεις*
 дирéктор *διευθυντής* - директорá *διευθυντές*
 дóктор *γιατρός* - докторá *γιατροί*
 дом *σπίτι* - домá *σπίτια*
 жéмчуг *μαργαριτάρι* - жемчугá *μαργαριτάρια*
 кáтер *βενζινάκατος* - катерá *βενζινάκατοι*
 кóлокол *καμπάνα* - колоколá *καμπάνες*
 кóрпус *κτίριο* - корпусá *κτίριο*
 край *άκρη* - крайá *άκρες*
 кýпол *θόλος* - куполá *θόλοι*
 луг *λιβάδι* - лугá *λιβάδια*
 мáстер *τεχνίτης* - мастерá *τεχνίτες*
 нóмер *αριθμός* - номерá *αριθμοί*
 óкруг *περιφέρεια* - округá *περιφέρειες*
 óрдер *ένταλμα* - ордерá *εντάλματα*
 óстров *νησί* - островá *νησιά*
 пáрус *ιστίο* - парусá *ιστία*
 пáспорт *διαβατήριο* - паспортá *διαβατήρια*
 пóвар *μάγειρας* - поварá *μάγειρες*
 пóезд *τρένο* - поездá *τρένα*
 пóяс *ζώνη* - поясá *ζώνες*
 прóвод *καλώδιο* - проводá *καλώδια*

профэссор *καθηγητής* - профессорά *καθηγητής*
 роγ *κέρατο* - рога *κέρατα*
 рукав *μανίχι* - рукава *μανίγια*
 снег *χιόνι* - снега *χιόνια*
 сорт *ποικιλία* - сорта *ποικιλίες*
 сторож *φύλακας* - сторожа *φύλακες*
 том *τόμος* - тома *τόμοι*
 тополь *λεύκα* - тополя *λεύκες*
 тормоз *φρένο* - тормоза *φρένα*
 учитель *δάσκαλος* - учителя *δάσκαλοι*
 флигель *πτέρυγα* - флигеля *πτέρυγες*
 холод *κρύο* - холода *κρύα*
 хутор *αγρόκτημα* - хутора *αγροκτήματα*
 череп *κρανίο* - черепа *κρανία*
 шелк *μετάξι* - шелка *μετάξια*
 якорь *άγκυρα* - якоря *άγκυρες*

- ◆ Μερικά αρσενικά ουσιαστικά που στον ενικό αριθμό λήγουν σε σύμφωνο και μερικά ουδέτερα με κατάληξη **-ο** σχηματίζουν τον πληθυντικό αριθμό με κατάληξη **-ья**:
 брат *αδελφός* - братья *αδελφοί*
 дерево *δέντρο* - деревья *δέντρα*
 князь *ηγεμόνας, πρίγκιπας* - князья *ηγεμόνες, πρίγκιπες*
 колос *στάχυ* - колосья *στάχια*
 крыло *πτερούγα* - крылья *πτερούγες*
 муж *σύζυγος* - мужья *σύζυγοι*
 перо *φτερό* - перья *φτερά*
 стул *καρέκλα* - стулья *καρέκλες*
 сын *γιος* - сыновья *γιοι*
 Σε μερικές περιπτώσεις πριν από την κατάληξη έχουμε εναλλαγή συμφώνου:
 друг *φίλος* - друзья *φίλοι*,
 сук *κλώνος* - сучья *κλώνοι*.
- ◆ Αρσενικά που λήγουν σε **-анин (-янин)** σχηματίζουν τον πληθυντικό αριθμό με την κατάληξη **-ане (-яне)**:
 гражданин *πολίτης* - граждане *πολίτες*
 англичанин *Άγγλος* - англичане *Άγγλοι*
 крестьянин *αγρότης* - крестьяне *αγρότες*

- ◆ Αρσενικά ουσιαστικά που λήγουν σε **-ин** σχηματίζουν τον πληθυντικό αριθμό με ιδιαίτερο τρόπο:
 хозяйин *νοικοκύρης* - хозяйева *νοικοκύρηδες*
 господин *κύριος* - господá *κύριοι*
 татарин *Τάταρος* - татары *Τάταροι*
 болгарин *Βούλγαρος* - болгары *Βούλγαροι*
- ◆ Αρσενικά ουσιαστικά που λήγουν σε **-онок (-ёнок)** και δηλώνουν μικρά ζώων ανεξαρτήτως φύλου:
 котёнок *γατάκι* - котята *γατάκια*
 львёнок *λιονταράκι* - львята *λιονταράκια*
- ◆ Ορισμένα ουσιαστικά σχηματίζουν τον πληθυντικό με ιδιαίτερο τρόπο:
 мать *μητέρα* - матери *μητέρες*
 дочь *κόρη* - дочери *κόρες*
 ребёнок *παιδί* - дети *παιδιά*
 человек *άνθρωπος* - люди *άνθρωποι*
 цветок *λουλούδι* - цветы *λουλούδια*
- ◆ Μερικά ουσιαστικά που έχουν ομώνυμο ενικό αριθμό, σχηματίζουν πληθυντικό αριθμό με δύο διαφορετικούς τύπους.
 лист растения *φύλλο φυτού* - листья растения *φύλλα φυτού*
 лист бумаги *φύλλο χαρτιού* - листы бумаги *φύλλα χαρτιού*

Ουσιαστικά που χρησιμοποιούνται μόνο στον ενικό αριθμό

- ◆ Περιληπτικά ουσιαστικά
 молодёжь *νεολαία*, посуда *κουζίνα*, одежда *ρουχισμός*, обувь *υποδήματα*, мебель *έπιπλα*, человечество *ανθρωπότητα*, оружие *όπλο*, бельё *ασπρόρουχα*
- ◆ Ουσιαστικά που δηλώνουν είδη διατροφής, διάφορα υλικά, χημικά στοιχεία
 молоко *γάλα*, рыба *ψάρι*, рис *ρύζι*, масло *βούτυρο*, сыр *τυρί*, мясо *κρέας*, сахар *ζάχαρη*, соль *αλάτι*, мука *αλεύρι*, картофель *πατάτα*, чай *τσάι*, вода *νερό*, свёкла *παντζάρι*, редис *ρεπανάκι*, табак *καπνός*, морковь *καρότο*, лук *κρεμμύδι*, капуста *λάχανο*, чеснок *σκόρδο*, горох *μπιζέλι*, фасоль *φασόλι*, петрушка *μαϊντανός*, укроп *άνιθος*, виноград *σταφύλι*, земляника *άγρια φράουλα*, смородина

φραγγοστάφυλο, κλιόκβα ξυνόμουρο, κλόποκ βαμβάκι, ύγολη κάρβουνο, ζελέζο σίδηρος, μεδύ χαλκός, αλυμίνιη αλουμίνιο, ζόλοτο χρυσός, серебрó άργυρος, сталь ατσάλι, κλор χλώριο, κισλорόδ οξυγόνο, водорόδ υδρογόνο.

- ◆ Αφηρημένα ουσιαστικά
внимáние προσοχή, μόλοδοшь νεότηη, белизнá λευκότηη, темнотá σκοτάδι, любóвь αγάπη, здорóвье υγεία, красотá ομορφιά, добротá καλοσύνη, чистотá καθαριότηη, πόмошь βοήθεια, слáвa δόξα, враждá έχθρα, гóлод πείνα, завísимосшь εξάρτηη, шум θόρυβος.
- ◆ Ουσιαστικά που δηλώνουν ενέργεια
рисовáние ζωγραφική, плáвание κολύμβηη, убóрка συγγύρισμα, охóта κυνήγι, борóбá αγώνας

Ουσιαστικά που χρησιμοποιούνται μόνο στον πληθυντικό αριθμό

Τα ουσιαστικά που χρησιμοποιούνται μόνο στον πληθυντικό αριθμό ανήκουν στις εξής σημασιολογικές κατηγορίες:

- ◆ αντικείμενα με πολυμερή σύσταση: нóжницы ψαλίδι, сáни έλκυθρο, весы ζυγαριά, брýоки παντελόни, очкí γυαλιά, часы ρολόι, шáхматы σκάκι, ворóта πύλη
- ◆ περιληπτικά ουσιαστικά: дéньги χρήματα, финáнсы τa οικονομικά, дрóвá καυσόξυλα
- ◆ σύνθετες ενέργειες: вýборы εκλογές, переговóры συνομιλίες, рóды γέννα, κλόпоты σκοτούρες, прóводы κατευόδιο, πόхороны κηδεία, помýнки μνημόσυνο, прýтки κρυφτό
- ◆ ουσιαστικά που δηλώνουν χρονική περίοδο: сýтки μερόνυχτο, кáникулы διακοπές, сýмерки σούρουπο, бýдни καθημερινή
- ◆ κύρια ονόματα: Афýны Αθήνα, Салóники Θεσσαλονίκη, Дарданéллы Δαρδανέλια, Филиппíны Φιλιππίνες, Альпы οι Άλπεις
- ◆ ουσιαστικά όπως: дрóжжи μαγιά, духí άρωμα, слýвки κρέμα γάλακτος, консéрвы κονσέρβα, щи παρaδοσιακή ρωσική σούπα, макарóны μακαρόνια, чернýла μελάни

ΠΤΩΣΕΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Οι πτώσεις στη ρωσική είναι έξι: ονομαστική, γενική, δοτική, αιτιατική, οργανική, προθετική. Η ονομαστική είναι η αρχική μορφή του ουσιαστικού. Οι πτώσεις διακρίνονται από τις καταλήξεις τους, τόσο στον ενικό όσο και στον πληθυντικό αριθμό, και από τη λειτουργία τους στην πρόταση. Οι πτώσεις χρησιμοποιούνται τόσο χωρίς προθέσεις όσο και με προθέσεις. Εξαίρεση αποτελεί ή ονομαστική, η οποία χρησιμοποιείται πάντα χωρίς προθέσεις, και η προθετική, η οποία χρησιμοποιείται πάντα με προθέσεις.

ΨΥΧΙΚΟΤΗΤΑ

Στα ρωσικά όλα τα ουσιαστικά διαιρούνται σε έμψυχα ή άψυχα. Έμψυχα είναι τα ουσιαστικά που δηλώνουν πρόσωπα ή ζώα: *мáльчик αγόρι, дéвочка κορίτσι, слон ελέφαντας*. Όλα τα υπόλοιπα ουσιαστικά είναι άψυχα: *стул καρέκλα, κόμната δωμάτιο, дéрево δέντρο*.

Τα περιληπτικά ουσιαστικά που δηλώνουν πρόσωπα ή ζώα ανήκουν στα άψυχα ουσιαστικά: *наρόд λαός, толпá πλήθος, стáя σμήνος, κοπάδι, стадо κοπάδι, αγέλη*.

Τα έμψυχα ουσιαστικά αρσενικού γένους της α' κλίσης στον ενικό αριθμό έχουν τις ίδιες καταλήξεις στην αιτιατική και τη γενική:
в́ижу б́ра́та (αιτιατική) βλέπω τον αδελφό μου
сýмка б́ра́та (γενική) η τσάντα του αδελφού μου

Όλα τα έμψυχα ουσιαστικά στον πληθυντικό αριθμό έχουν τις ίδιες καταλήξεις στην αιτιατική και τη γενική:
в́ижу б́ра́тьев, сестѐр, живóтных (αιτιατική)
βλέπω τους αδελφούς, τις αδελφές και τα ζώα
вѐщи б́ра́тьев и сестѐр (γενική) τα πράγματα των αδελφών μου
повáдки живóтных (γενική) συνήθειες των ζώων

Τα άψυχα ουσιαστικά αρσενικού γένους στον ενικό αριθμό έχουν τις ίδιες καταλήξεις στην ονομαστική και την αιτιατική:
ѐто стол (ονομαστική) αυτό είναι τραπέζι
в́ижу стол (αιτιατική) βλέπω το τραπέζι

Όλα τα άψυχα ουσιαστικά στον πληθυντικό αριθμό έχουν τις ίδιες καταλήξεις στην ονομαστική και αιτιατική:

это столы́, кнѳ́ги, дере́вья (ονομαστική)

αυτά είναι τραπέζια, βιβλία, δέντρα

ви́жу столы́, кнѳ́ги, дере́вья (αιτιατική)

βλέπω τα τραπέζια, τα βιβλία, τα δέντρα

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Τα ουσιαστικοποιημένα επίθετα διαιρούνται στις εξής ομάδες:

- ◆ λέξεις που δηλώνουν πρόσωπα
портно́й *ράφτης*, рабо́чий *εργάτης*, пожа́рный *πυροσβέστης*,
дежу́рный *εφημερεύων*, рядо́вой *οπλίτης*, большо́й *άρρωστος*,
приѳ́зжий *ξένος*, воѳ́нный *στρατιωτικός*, прохо́жий *περαστικός*
- ◆ λέξεις που δηλώνουν χώρους (εμπορικούς, επαγγελματικούς κ.ά.)
приѳ́мная *αίθουσα υποδοχής*, опера́ционная *χειρουργείο*,
кладо́вая *αποθήκη*, душева́я *ντους*, конди́терская *ζαχαροπλα-*
στείο, ду́лочная *αρτοποιείο*, столова́я *τραπεζαρία*, пра́чечная *πλυντήριο*,
пари́кма́херская *κομμωτήριο*, масте́рская *εργαστήριο*
- ◆ λέξεις που δηλώνουν έγγραφα
да́рственная *δωρητήριο*, накла́дная *δελτίο αποστολής*
- ◆ λέξεις που δηλώνουν ποτά ή φαγητά
жа́ркое *κρέας με πατάτες*, отбивна́я *σνίτσελ*, пе́рвое *πρώτο πιάτο*,
второ́е *δεύτερο πιάτο*, сла́дкое *γλυκό*, моро́женое *παγωτό*,
пиро́жное *πάστα*, шампа́нское *σαμπάνια*
- ◆ λέξεις που δηλώνουν αφηρημένες έννοιες
но́вое *το νέο*, гла́вное *το κύριο*, прекра́сное *το ωραίο*, разу́мное *το λογικό*,
до́брое *το καλό*, ве́чное *το αιώνιο*.

Κλίση Ουσιαστικών

Τα ουσιαστικά στη ρωσική γλώσσα έχουν τρεις κλίσεις: πρώτη, δεύτερη και τρίτη σύμφωνα με τις καταλήξεις του ενικού αριθμού. Σε κάθε κλίση διακρίνουμε διάφορους τύπους κλίσης.

Πρώτη Κλίση

Στην πρώτη κλίση ανήκουν ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε σύμφωνο, σε **-ь**, σε **-й** και **-ий**, καθώς και ουσιαστικά ουδέτερου γένους που λήγουν σε **-ο**, **-е(ё)** και **-ие**.

Στην αιτιατική πτώση του ενικού και πληθυντικού αριθμού τα έμψυχα ουσιαστικά αρσενικού γένους έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τη γενική, ενώ τα άψυχα ουσιαστικά αρσενικού και ουδέτερου γένους έχουν τις ίδιες καταλήξεις με την ονομαστική. Εξαίρεση αποτελούν ορισμένα έμψυχα ουσιαστικά ουδέτερου γένους, τα οποία στην αιτιατική του ενικού έχουν τις ίδιες καταλήξεις με την ονομαστική του ενικού, ενώ στην αιτιατική πληθυντικού αριθμού έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τη γενική.

Τύπος 1

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε σύμφωνο: *ученик μαθητής*, *стол τραπέζι*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμψυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμψυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Ονομ.	учени́к	сто́л	ученик- й	сто́л- ы́
Γεν.	ученик- а́	сто́л- а́	ученик- о́в	сто́л- о́в
Δοτ.	ученик- у́	сто́л- у́	ученик- а́м	сто́л- а́м
Αιτ.	ученик- а́	сто́л	ученик- о́в	сто́л- ы́
Οργαν.	ученик- о́м	сто́л- о́м	ученик- а́ми	сто́л- а́ми
Προθ.	(оb) ученик- е́	(о) сто́л- е́	(оb) ученик- а́х	(о) сто́л- а́х

Τύπος 2

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε -ь: учитель *δάσκαλος*,
огонь *φωτιά*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Ονομ.	учитель	огонь	учител-я́	огн-и́
Γεν.	учител-я	огн-я́	учител-е́й	огн-е́й
Δοτ.	учител-ю	огн-ю́	учител-я́м	огн-я́м
Αιτ.	учител-я	огонь	учител-е́й	огн-и́
Οργαν.	учител-ем	огн-ём	учител-я́ми	огн-я́ми
Προθ.	(об) учител-е (об)	огн-е́	(об) учител-я́х (об)	огн-я́х

Τύπος 3

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε -й: герой *ήρωας*, музей *μουσείο*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Ονομ.	геро-й	музе-й	геро-и	музе-и
Γεν.	геро-я	музе-я	геро-ев	музе-ев
Δοτ.	геро-ю	музе-ю	геро-ям	музе-ям
Αιτ.	геро-я	музе-й	геро-ев	музе-и
Οργαν.	геро-ем	музе-ем	геро-ями	музе-ями
Προθ.	(о) геро-е (о)	музе-е	(о) геро-ях (о)	музе-ях

Τύπος 4

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε -ж, -ч, -щ, -ш, -ц:
товарищ *σύντροφος*, нож *μαχαίρι*

Ουσιαστικά ουδέτερου γένους που το θέμα τους λήγει σε -ж, -ч, -щ,
-ш, -ц: кольцо *δαχτυλίδι*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Όνομ.	товáрищ	нож	товáрищ-и	нож-í
Γεν.	товáрищ-а	нож-á	товáрищ-ей	нож-éй
Δοτ.	товáрищ-у	нож-ý	товáрищ-ам	нож-áм
Αιτ.	товáрищ-а	нож	товáрищ-ей	нож-í
Οργαν.	товáрищ-ем	нож-óм	товáрищ-ами	нож-áми
Προθ.	(ο) товáрищ-е	(ο) нож-é	(ο) товáрищ-ах	(ο) нож-áх

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Όνομ.	кольц-ó		κόльц-а	
Γεν.	кольц-á		κόлец	
Δοτ.	кольц-ý		κόльц-ам	
Αιτ.	кольц-ó		κόльц-а	
Οργαν.	кольц-óм		κόльц-ами	
Προθ.	(ο) кольц-é		(ο) κόльц-ах	

Σε αυτόν τον τύπο τα ουσιαστικά στην οργανική πτώση έχουν κατάληξη -ом, όταν τονίζεται, και -ем, όταν τονίζεται το θέμα.

Τύπος 5

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε -ий: гέний *ιδιοφυία*, санаторий *σανατόριο*

Ουσιαστικά ουδέτερου γένους που λήγουν σε -ие: здание *κτίριο*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άψυχα Ουσ.
Όνομ.	гέни-ий	санатор-ий	гέни-и	санатори-и
Γεν.	гέни-я	санатори-я	гέни-ев	санатори-ев
Δοτ.	гέни-ю	санатори-ю	гέни-ям	санатори-ям
Αιτ.	гέни-я	санатор-ий	гέни-ев	санатори-и
Οργαν.	гέни-ем	санатори-ем	гέни-ями	санатори-ями
Προθ.	(ο) гέни-и	(ο) санатори-и	(ο) гέни-ях	(ο) санатори-ях

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Όνομ.	здáн-ие	здáни-я
Γεν.	здáни-я	здáний
Δοτ.	здáни-ю	здáни-ям
Αιτ.	здáни-е	здáни-я
Οργαν.	здáни-ем	здáни-ями
Προθ.	(ο) здáни-и	(ο) здáни-ях

Τύπος 6

Ουσιαστικά ουδετέρου γένους που λήγουν σε **-ο, -е (-ё)**: οκνό παράθυρο, πόλε αγρός, ружьё τουφέκι

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
Όνομ.	οκн-ό	πόλ-е	ружь-ё	όκн-α	пол-я́	ружь-я
Γεν.	οκн-ά	πόλ-я	ружь-я́	όκн	пол-ёй	ружь-ей
Δοτ.	οκн-ύ	πόλ-ю	ружь-ю́	όκн-αμ	пол-я́м	ружь-ям
Αιτ.	οκн-ό	πόλ-е	ружь-ё	όκн-α	пол-я́	ружь-я
Οργαν.	οκн-όμ	πόλ-ем	ружь-ём	όκн-ами	пол-я́ми	ружь-ями
Προθ.	(οб)οκн-έ	(ο)πόλ-е	(ο)ружь-έ	(οб)όκн-αχ	(ο)пол-я́χ	(ο)ружь-яχ

Μερικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους που λήγουν σε **-ο, -е**, και των οποίων το θέμα στη γενική πληθυντικού λήγει σε δύο σύμφωνα, αναπτύσσουν ανάμεσα στα δύο σύμφωνα ένα μη σταθερό φωνήεν (**-ο-, -е**): κρέσλο πολυθρόνα - кресел, число αριθμός - чисел, οκνό παράθυρο - окон, στεκλό τζάμι - стёкол

Τύπος 7

Ουσιαστικά αρσενικού γένους που λήγουν σε **-анин (-янин), -ин**

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Όνομ.	граждáнин, господín	γράждане, господá
Γεν.	граждáнина, господíна	γράждан, господó
Δοτ.	граждáнину, господíну	γράжданам, господáм
Αιτ.	граждáнина, господíна	γράждан, господó
Οργαν.	граждáнином, господíном	γράжданами, господáми
Προθ.	граждáнине, господíне	γράжданах, господáх

Παρατηρήσεις στην πρώτη κλίση των ουσιαστικών

◆ Γενική πτώση

Αρσενικά ουσιαστικά με καταλήξεις **-a (-я) / -y (-ю)** στη γενική του ενικού αριθμού:

нарód *λαός* - нарóда/нарóду, рис *ρύζι* - рíса/рíсу, сáхар *ζάχαρη* - сáхара/сáхару, снег *χιόνι* - снéга/снéгу, сок *χυμός* - сóка/сóкy, суп *σούπα* - сýπα/сýпу, сыр *τυρί* - сýра/сýру, чай *τσάι* - чáя/чáю, шоколáд *σοκολάτα* - шоколáда/шоколáду

Στον προφορικό λόγο η κατάληξη **-y (-ю)** χρησιμοποιείται για να δηλωθεί ποσότητα στις εξής περιπτώσεις:

- σε ρηματικό σύνολο μετά από μεταβατικά ρήματα:
налiть чáя - налiть чáю *βάζω τσάι*
- σε επιρρηματικό σύνολο:
мнóго сáхара - мнóго сáхару *πολύ ζάχαρη*
- σε ονοματικά σύνολα
стакáн сóка - стакáн сóкy *ένα ποτήρι χυμό*

Σε μερικούς ιδιωτισμούς χρησιμοποιούνται αποκλειστικά οι καταλήξεις **-y (-ю)**:

Ни слýхy, ни дýхy *ούτε φωνή ούτε ακρόαση*

Το ίδιο ισχύει και στα υποκοριστικά με τονισμένη κατάληξη:
сахарóк - сахаркý *ζαχαρίτσα*, чаёк - чайкý *τσαγάκι*

◆ Προθετική πτώση

Ουσιαστικά αρσενικού γένους με καταλήξεις **-y (-ю)** στην προθετική του ενικού αριθμού:

аэропóрт *αεροδρόμιο* - в аэропóртý - об аэропóрте, бéрег *όχθη* - на бeрегý, о бeреге, лес *δάσος* - в лесý, о лéсе.

Τα παραπάνω ουσιαστικά στην προθετική ενικού έχουν πάντα κατάληξη **-y (-ю)**, όταν δηλώνουν τόπο με προθέσεις **в, на**. Ενώ στην προθετική με πρόθεση **о (об)**, για να δηλωθεί το αντικείμενο του λόγου ή της σκέψης, τα ίδια ουσιαστικά έχουν κατάληξη **-е**.

Η κατάληξη **-y (-ю)** χρησιμοποιείται επίσης σε φράσεις με επιρρηματική σημασία: на летý *στα γρήγορα*, на ходý *στο πόδι*

Χρησιμοποιείται επίσης και σε μερικούς ιδιωτισμούς: оставáться в долгý *είμαι υπόχρεος*, варiться в сóбственнoм сoкý *βράζω στο ζουμί μου*.

Δεύτερη κλίση

Στη δεύτερη κλίση ανήκουν ουσιαστικά θηλυκού γένους με καταλήξεις **-а, -я, -ия**, αρσενικά ουσιαστικά με καταλήξεις **-а, -я** και ουσιαστικά κοινού γένους με κατά-λήξεις **-а, -я**. Τα ουσιαστικά αρσενικού και κοινού γένους που λήγουν σε **-а, -я** κλίνονται όπως τα αντίστοιχά τους ουσιαστικά θηλυκού γένους που λήγουν σε **-а, -я**. Στην αιτιατική πληθυντικού αριθμού τα έμφυχα ουσιαστικά θηλυκού γένους, όπως και τα ουσιαστικά αρσενικού και κοινού γένους που είναι πάντα έμφυχα, έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τη γενική πληθυντικού. Τα άφυχα ουσιαστικά θηλυκού γένους στην αιτιατική του πληθυντικού έχουν τις ίδιες καταλήξεις με την ονομαστική του πληθυντικού.

Τύπος 1

Ουσιαστικά θηλυκού, αρσενικού και κοινού γένους που λήγουν σε **-а**:
 жéнщина *γυναίκα*, рука *χέρι*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Έμφυχα Ουσ.	Άφυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άφυχα Ουσ.
Ονομ.	жéнщин- а	рук- á	жéнщин- ы	рук- и
Γεν.	жéнщин- ы	рук- í	жéнщин	рук
Λογ.	жéнщин- е	рук- é	жéнщин- ам	рук- ám
Αιτ.	жéнщин- у	рук- у	жéнщин	рук- и
Οργαν.	жéнщин- оñ	рук- оñ	жéнщин- ами	рук- áми
Προθ.	(ο) жéнщин- е	(ο) рук- é	(ο) жéнщин- ах	(ο) рук- áх

Τύπος 2

Ουσιαστικά θηλυκού, αρσενικού και κοινού γένους που λήγουν σε **-я**:
 сéмьá *οικογένεια*, зéмл'я *γη*, тéтя *θεία*

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός			
	Άφυχα Ουσ.	Άφυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.	Άφυχα Ουσ.	Άφυχα Ουσ.	Έμφυχα Ουσ.
Ονομ.	сéмь- я	зéмл- я	тéт- я	сéмь- и	зéмл- и	тéт- и
Γεν.	сéмь- í	зéмл- í	тéт- и	сéм- éñ	зéмéль	тéт- ь (тéт- ей)
Λογ.	сéмь- é	зéмл- é	тéт- е	сéмь- ям	зéмл- ям	тéт- ям
Αιτ.	сéмь- íу	зéмл- íу	тéт- íу	сéмь- и	зéмл- и	тéт- ь (тéт- ей)
Οργαν.	сéмь- éñ	зéмл- éñ	тéт- ей	сéмь- ями	зéмл- ями	тéт- ями
Προθ.	(ο) сéмь- é	(ο) зéмл- é	(ο) тéт- е	(ο) сéмь- ях	(ο) зéмл- ях	(ο) тéт- ях